

Naslouchání nitru

Arthur Zajonc

Meditace je školením v zakoušení života z nitra. Stejně důležité a významné jako vnější věci, jen zahalené tichem, jsou ty součásti života, které se ukrývají za snadno dosažitelnou vnějškovostí viditelných věcí. Větší část našich životů je neúprosně zasvěcena vnějším povinnostem a potěšením života. Naše práce a rodiny, cestování a zábava hrají hlavní roli v koloběhu ročních dob i denních hodin. Tyto různorodé aspekty jsou automaticky zakoušeny zvnějšku, protože zakoušet život zevnitř vyžaduje vědomé úsilí. Každý vnějšek má svůj vnitřek, ale niternost věcí zůstává z větší části nezapozorována.

Představte si, že polovina života před vámi zůstává skryta. Polovinu člověka sedícího naproti vám nikdy nezaznamenáte. Polovinu zahrady nikdy neucítíte nebo neuvidíte, polovina vašeho života nebude nikdy oceněna a vzpomenu. Pokud se nám nepodaří přiblížit se k nitru, pak skutečně chybí polovina světa. Když se obrátíme ke kontemplaci, obracíme se k té zapomenuté polovině, k polovině světa, která trpělivě a oddaně čeká, až jí svobodně věnujeme svou pozornost. Zatímco zbytek světa bliká poplašným znamením a zasahuje každou minutu náš vědomý život, stejně důležitá niterná dimenze skutečnosti klidně čeká. Když se nám zdá nemožné najít si čas k meditaci, můžeme si připomenout tuto fakta. Tolik času věnujeme požadavkům světa: není snad poctivé a dokonce nezbytné věnovat čas také tiché polovině toho světa, která na nás oddaně čeká? Nemohli bychom tomu niternému věnovat stejný čas jako tomu vnějšímu?

S takovými myšlenkami si znovu uvědomujeme, že dobro, které činíme, má svůj zdroj. Cožpak nejsme hluboce vyživováni a vedeni niternou dimenzí existence? Můžeme skutečně znát a činit dobro, pokud jsme odříznuti od vnitřního zdroje obnovy a moudrosti? Může nás provázet tradice vnější, avšak nejsou velké tradice moudrosti samy zakořeněny v niterné oblasti? Jak narůstá složitost našeho světa, začínám být čím dál víc přesvědčený, že najít si původní vztah k tomu světelnému zdroji a nespolehat se pouze na tradici samu se pro nás stává imperativem.

Pokaždé, když čtu úvodní řádky eseje „Příroda“ od Ralphi Waldo Emersona z roku 1836, slyším hlas, který na nás naléhá, abychom se přiblížili k hlubším či v minulosti zanechaným aspektům světa, a nespolehali se pouze na to, jak moudří byli naši otcové a matky. Spíše bychom měli vnímat skutečnost my sami a vidět ji vcelku.

Proč bychom se také my neradovali z vlastního poměru k vesmíru? Proč bychom neměli poesie a filosofie přímého názoru a ne tradiční, a proč nemáme náboženství zjeveného nám samým a máme toliko vyprávění o náboženství předků?... Slunce svítí dnes také. Je více vlny a Inu na polích... Snad dříve stačilo věřit a spolehat se na tvrzení církve a státu, ale dnes musíme najít vlnu a len na našich vlastních polích. Slunce svítí na nás, tak jako svítilo na naše předky.36

Nakonec, po třiceti pěti letech praxe, je mi známa skutečná síla meditace. Cítím její jasnou přítomnost v životě, nebo příležitostně její nepřítomnost. Když přestaneme tělesně cvičit, můžeme pak pochybovat o následcích? Praktikování meditace i ustání s praxí zanechávají stejně přesvědčivý důkaz v mentálním a morálním životě praktikujících. Když mi hrozí, že tlak života zmaří můj obrát k nitru, tyto myšlenky mi pomáhají vracet se zpět znovu a znovu. Naslouchání nitru je podobné tomu, když se obrátíme k pokrmu, který připravili neviditelní přátelé, očekávající hosty bez ohledu na to, zda se ukážou. Tabule je vždy prostřena, hostina připravena, ale je pouze na nás, zda si vzpomeneme a hostiny se zúčastníme. Pohostinnost naší neviditelné společnosti si zasluhuje naši odpověď. My i ostatní lidé můžeme získat prospěch z toho, že budeme žít úplný život, takový, který slučuje obě poloviny existence, takový, který je vyživován z obou zdrojů - z vnitřního i vnějšího.

36 Ralph Waldo Emerson: *Náture* (1836), *Selected Essays*, ed. Larzer Ziff, Penguin Books, New York 1982, s. 35. (Česky: *Příroda a duch*, Jan Laichter, Praha 1927.)

Rúmí nám neúnavně připomíná tiché volání, abychom své vnímání odvrátili od drobných vnějškovostí života, těch „malých model“, a objevili umělce, který se skrývá v každém z nás.

*Zapomeň na svůj život! Řekni: Bůh je veliký! Vstávej!
Myslíš si, že víš, jaký je čas? Je čas se modlit.
Vyřezal jsi tolik malých model, příliš mnoho...
Zítra uvidíš, co jsi rozbil a roztrhal, rozsekal této noci.
V tvém nitru je umělec, o kterém nevíš.
Jeho nezajímá, že věci vypadají v měsíčním světle jinak?**

* *The Enlightened Heart*, ed. Stephen Mitchell, Harper & Row, New York 1989.